

KUVAKIRJASTA OMAAN ILMAISUUN

Sanataidekasvatuksen menetelmäopas S2-kielenä opetukseen

KUVAKIRJASTA OMAAN ILMAISUUN

Sanataidekasvatuksen menetelmäopas S2-kielenä opetukseen

JULKAISIJA

Vantaan sanataidekoulu ry / Tikkurilantie 44 P / 01300 Vantaa
www.sanataidekoulu.fi / info@sanataidekoulu.fi

MENETELMÄT

Kati Oinonen & Maami Snellman

TOIMITUS

Vantaan sanataidekoulu

KIRJALLISUUS-PROJEKTIN PILOTOINTI

Veromäen koulu, Vantaa

PILOTTILUOKKIEN OPETTAJAT

Maija Halme-Briedis, Riikkalotta Jauhiainen, Emmi Jurvelin & Tilli Pesola

OHJAAJAT

Kati Oinonen & Maami Snellman

VALOKUVAT

Anna Räinen

TAITTO

Kimmo Kaukonen

ISBN XXXXXXXXXXXX

KUVAKIRJASTA OMAAN ILMAISUUN

Opas antaa vinkkejä, kuinka S2 -oppilaiden kanssa voidaan hyödyntää lastenkirjallisuutta sanataiteen keinoin. Lukija saa ohjeistuksen kuvakirjalähtöiseen sanataideprojektiin sekä valmiita sanataideharjoituksia. Tarkoituksena on kannustaa oppilaita omaan ilmaisuun ja mielikuvitukseen sekä vahvistaa S2 kielenä oppilaiden suomenkielen taitoa sanataiteen avulla. Oppaasta löytyy selkeät, konkreettiset ohjeet ja projektiin osallistuneiden lasten tuotoksia.

Kirjallisuusprojektin kuvakirja:

Olga Orava ja metsän suuri salaisuus. Teräs, Mila ja Pertamo, Karoliina (kuv.)

Metsä on ihmeellinen ja täynnä salaisuuksia. Pieni Olga Orava haluaisi löytää metsän suuren salaisuuden. Löytyykö se ahmimalla kirjoja tai rakastamalla kovasti? Vai unista ja unelmista - tai rohkeudesta lentää? Oksilla hypellessään Olga kohtaa itikoiden iltatanssin, Erkko Kuoriaisen, makuupussia virkkaavan perhosentoukan ja muurahaiskuningatar Sibyllan... Ja kaikilla niillä on oma salaisuutensa.

Huom! Kirjallisuusprojektin voi soveltaa myös muihin kuvakirjoihin.

Kesto: 5x2 tuntia

SANOJA JA KUVIA

TARVIKKEET

- ✓ *Olga Orava ja metsän suuri salaisuus* -kirja
 - ✓ Paperilappuja, joissa sanat: orava, pesä, taivas, lintu, lehti, puu (sanoja yhtä monta kuin ryhmässä oppilaita)
 - ✓ Rasia tai laatikko sanalapuille
 - ✓ Lyijykyniä ja värikyniä
- » Leikitään nimileikki. Oppilaat keksivät etunimensä alkukirjaimella alkavan toisen nimen. Vaikkapa Oula Omena, Eeli Etana tai Ilmari Iloinen. Liikutaan tilassa ja kirjoitetaan omaa nimeä ilmaan kuvitteellisella kynällä. Kynä liikkuu välillä suuresti, välillä pienesti. Lopulta liike pysähtyy kokonaan.
- » Luetaan *Olga Orava ja metsän suuri salaisuus* kirjasta ensimmäinen sivu. Pyydetään oppilaita kuuntelemaa tarkasti, millaisia sanoja tarinassa esiintyy. Keskustellaan oppilaiden kanssa sivun kuvasta ja sanoista.
- » Ohjaaja kirjoittaa paperilapuille ensimmäisellä sivuilla esiintyviä sanoja ja laittaa ne rasiaan. Jakaannutaan 4 -5 hengen ryhmiin. Oppilaat nostavat ryhmässä lappuja yksi kerrallaan esille, niin että jokaisella on yksi sana. Piirretään ja väritetään valkoiselle paperille kuva sanasta. Kirjoitetaan sanoja ja kuvia hyödyntäen yhteinen tarina. Lopuksi esitetään tarina, niin että aikuinen lukee ja oppilaat esittävät liikkuen, ilman ääntä.

SANOJEN JA KUVIEN TARINOITA

MUNIEN KOHTALO

Olipa kerran laho puu. Siellä oli linnunpesä. Linnunpesässä oli viisi munaa. Eräänä päivänä orava muutti lahoon puuhun ja huomasi linnun munat. Orava halusi varastaa munat. Hän meni munien luokse ja lintuemo hyökkäsi oravan kimppuun.

– Mene pois munieni luota! lintuemo sanoi

– En! Koska minä syön munasi! orava huusi.

– Ja sinähän et minun muniini koske! lintuemo karjaisi

Sitten minuutin kuluttua orava tippui puusta. Lintuemo pärskähti nauruun, koska orava tippui mutalätäkköön. Seuraavana päivänä orava muutti pois puusta.

YSTÄVYKSET

Olipa kerran orava, jonka nimi oli Nelia. Nelia asui pesässä ja pesän nimi oli Oliver. Nelia orava lähti kylään kaverinsa pesään, jonka nimi oli Nico. Sen ystävän nimi oli Oona. Sitten ystävykset seurasivat lehteä ja lehti takertui puuhun. Ja kun oravat kiipesivät puuhun, ne näkivät taivaalla linnun ja aurinko pelasi tennistä. Loppu.

METSÄN ELÄINTEN SALAISUUKSIA

TARVIKKEET

- ✓ *Olga Orava ja metsän suuri salaisuus* -kirja
 - ✓ Lehdestä leikattuja tai piirrettyjä eläinten kuvia eläinleikkiin
 - ✓ Eläinleikkiin musiikki (Esim. Edvard Griegin Aamutunnelma)
 - ✓ käytöstä poistetun kirjan sivuja
 - ✓ A4 kartonkia
 - ✓ Liimaa
 - ✓ Lyijykyniä ja värikyniä
 - ✓ Valmis puhekupla (liite 1)
- » Leikitään eläimiä. Oppilaat valitsevat eläinkuvan ohjaajan esille tuomista kuvista. Ohjaaja laittaa rauhallista musiikkia. Musiikin alkaessa oppilaat lähtevät liikkumaan valitsemansa eläimen tavalla. Metsässä voi tervehtiä omalla kielellään muita metsän eläimiä. Kun musiikki loppuu, eläimet kipittävät takaisin kotipesään. Ohjaaja voi ohjeistaa: Tulee ilta, on aika mennä takaisin kotiin...

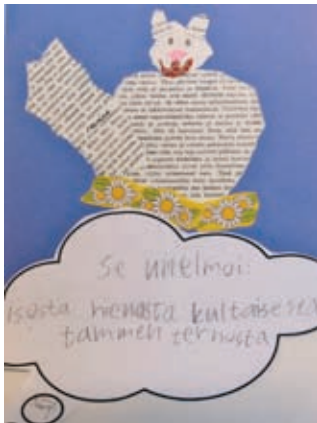
TAI

- » Leikitään mielikuvamatka. Ohjaaja laittaa rauhallista musiikkia ja kertoo, että olemme metsässä. Oppilaat kuuntelevat musiikkia omalla paikallaan lattialla mukavassa asennossa. Ohjaaja ohjeistaa: Sulje silmät. Mitä näet? Kun musiikki loppuu, jokainen saa vuorollaan kertoa, mitä metsässä tapahtui?
- » Luetaan *Olga Orava ja Metsän suuri salaisuus* -kirja loppuun. Keskustellaan oppilaiden kanssa kirjasta. Sadussa kerrotaan, että jokaisella eläimellä tai ötökällä on oma metsän salaisuus. Toukka Perhosen mielestä unet ja unelmat ovat metsän salaisuus. Arvo Kääpä taas puhuu ajasta, Hekla Hämähäkillä se on oma työ.
- » Mieti, mikä metsän eläin olisit ja millainen olisi sinun metsän salaisuutesi? Voit käyttää samaa eläintä kuin alkuleikissä tai keksiä mielikuvituseläimen.
- » Valmistetaan paperia repimällä eläin kartongille. Kirjoitetaan eläimestä tietoa: Nimi? Ikä? Missä asuu? Piirretään tai/ja kirjoitetaan puhekuplaan metsän salaisuus.

Nimi: Tölkki Suomykylki
Asuu: Metsäjärvi 27
Ikä: 35,9v.
Pituus: Pyrstöpää 13 cm
Leveys: 5 cm
Paino: 10 kg
Metsän salaisuus: Naapuri Kupla Matinen
Unelmoi kunnan talosta veden alla

Elmo

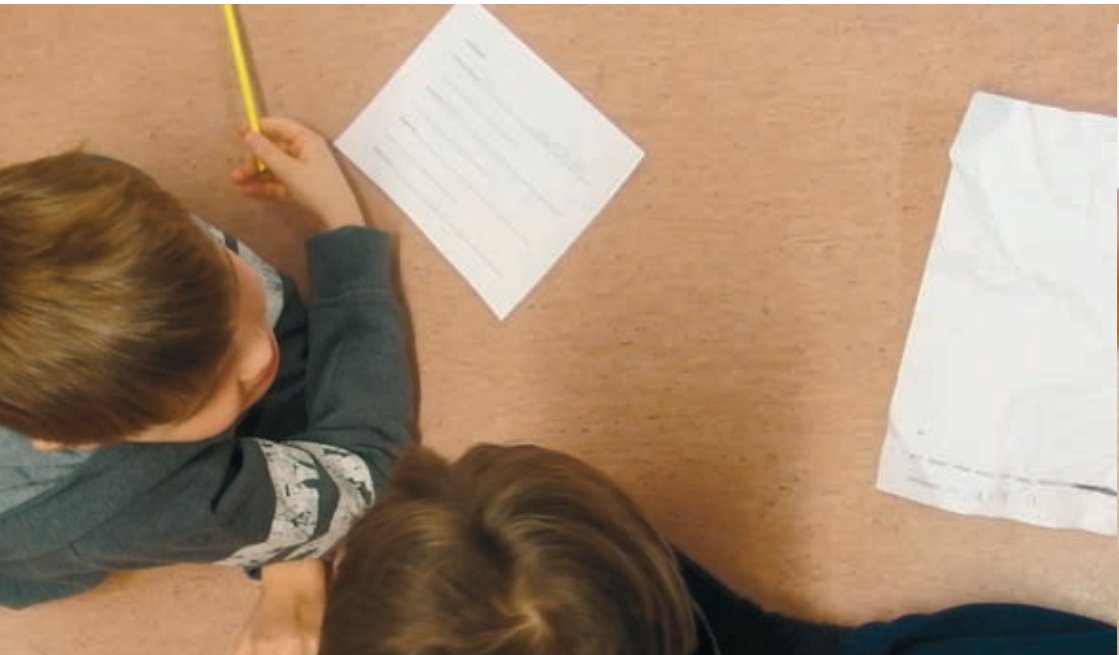
Nimi: Ovara
Rotu: Orava
Ikä: 8v.
Metsän salaisuus: Sen perhe on paras metsän salaisuus
Unelmoi isosta hienosta kultaisesta tammenterhosta

Jasmine

YSTÄVÄKIRJA

TARVIKKEET

- ✓ *Olga Orava ja metsän suuri salaisuus* -kirja
 - ✓ Ystäväkirjan sivu (liite 2)
 - ✓ Valmiita eläinten kuvia lehdestä leikattuna tai piirrettynä
 - ✓ Liimaa
 - ✓ Lyijykyniä ja värikyniä
 - ✓ Paperilappuja
 - ✓ Rasia tai laatikko lapuille
-
- » Leikitään metsänkuningasta. Valitaan metsänkuningas, joka nousee tuolille. Metsänkuningas sanoo: ”Minä olen metsänkuningas ja haluan nähdä lintuja.” Muut leikkijät alkavat esittää lintuja. Kun metsänkuningas läimäyttää kädet yhteen ja sanoo STOP! Kaikki pysähtyvät patsaiksi. Metsänkuningas keksii uuden metsäaiheisen asian. Kolmen kerran jälkeen vaihdetaan kuningasta.
 - » Kerrataan *Olga Orava ja metsän suuri salaisuus* -kirjaa kuvien kautta.
 - » Valmistetaan ystäväkirjan sivu eläimestä. Kun eläin on liimattu sille kuuluvaan kohtaan, vaihdetaan papereita vierustoverin kanssa. Täytetään ystäväisivut haastattelemalla parin eläintä. Lopuksi esitellään eläinystävät luokalle.
 - » Keskustellaan lasten kanssa ystävydestä. Mietitään, miltä ystävyys voisi näyttää? Entäpä, mikä harrastus tai urheilulaji se voisi olla? Tai ruoka?
 - » Jaetaan kaikille paperilappu. Jokainen kirjoittaa yhden asian ystävydestä ja taittelee lapun rasiaan.

Nimi: Kettu
Ikä: 19 0000
Lempinimi: Cristiano Ronaldo
Luonne: Lempeä/vihainen ärsyttyneenä
Mistä pidät eniten? Syödä leijonaa
Mitä harrastat? Jalkapalloa
Paras ystäväsi? Abdirahman
Lempivärisi? Oranssi
Herkkuruokasi? Leijonan liha
Paras tapahtuma metsässä? Olen syönyt leijonaa
Abdirahman

Nimi: Kultamummu
Ikä: 1000v.
Lempinimi: Mummoliini
Luonne: Ärhäkkä
Mistä pidät eniten? Pizzasta
Mitä harrastat? Syömistä
Paras ystäväsi? Pizza
Lempivärisi? Sininen
Herkkuruokasi? Pizza
Paras tapahtuma metsässä? Löysi jotain, josta ei liho
Tatu

RUNO YSTÄVYYDELLE

TARVIKKEET

- ✓ *Olga Orava ja metsän suuri salaisuus* -kirja
 - ✓ Lehdessä leikattuja tai piirrettyjä eläinten kuvia
 - ✓ Oppilaiden kirjoittamia sanoja ystävydestä paperille koottuna
 - ✓ Ystävyysruno (liite 3)
 - ✓ Lyijykyniä ja värikyniä
- » Leikitään Arvaa mikä eläin? Jakaannutaan pieniin ryhmiin. Jaetaan jokaiselle ryhmässä olevalle eläimen kuva. Ryhmä esittää eläimiä ja muut arvaa, mitkä eläimet ovat kyseessä.
- » Pysytään samoissa ryhmissä. Ohjaaja jakaa paperin, johon on koottu oppilaiden sanoja ystävydestä sekä täytettävän Ystävyysruno – pohjan. Oppilaat lisäävät valitsemaansa sanat ja kirjoittavat ystävyysrunon. Esitetään runo liikkeen kautta. Ohjaaja lukee runoa hitaasti ja oppilaat esittävät sitä ilman ääntä.

TAI

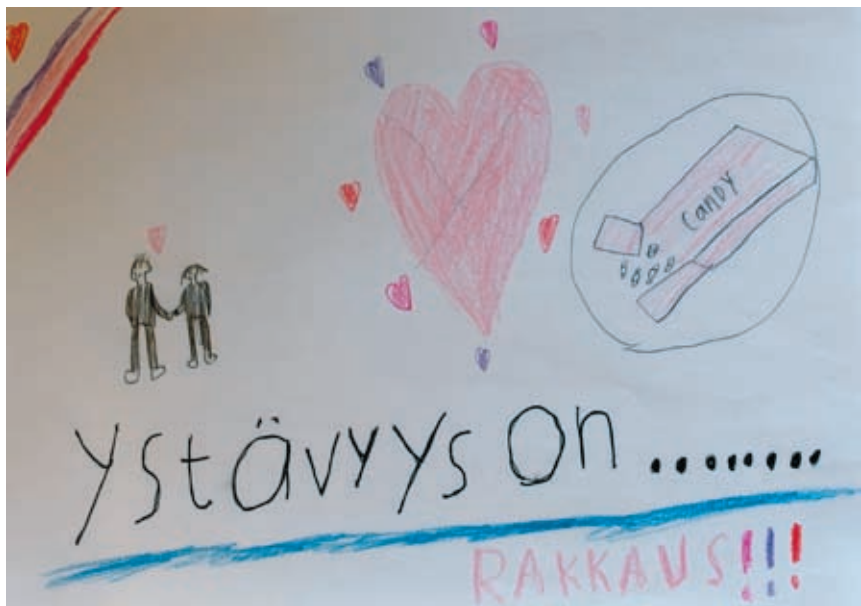
- » Kuvitetaan runo. Jokainen valitsee runosta yhden virkkeen ja kuvittaa sen. Lopuksi kuvat yhdistetään runoksi.

YSTÄVYYSRUNO

Ystävyys on kuin riitojen sopiminen, fetan syöminen ja piparipuu, josta kasvaa mustia makkaroita.
Se tuntuu urheilulta, hauskalta ja pelaamiselta.
Se näyttää geishalta, kalapuikolta ja kiltteydeltä.
Ystävyys on rakkaus.

YSTÄVYYSRUNO

Ystävyys on kuin kirkkistä, rakkautta, pusuhippaa.
Se tuntuu sydänkakulta, kaverilta, hymyltä.
Se näyttää halaushipalta, kukalta, sydänmarmeladilta.
Ystävyys on kilttiä leikkiä.

OUTOJA ELÄIMIÄ JA UUTISIA

TARVIKKEET

- ✓ *Olga Orava ja metsän suuri salaisuus* -kirja
 - ✓ Valkoista A4 paperia
 - ✓ Lyijykyniä ja värikyniä
 - ✓ Juhlamenu (liite 4)
- » Leikitään Metsäsalaattia. Ohjaaja laittaa tuolit piiriin. Oppilaat istuvat tuoleille ja yksi menee piirin keskelle. Ohjaaja kuiskaa jokaisen korvaan ruoka-aiheisen sanan, joka pitää muistaa. Esim. Pöllön perunat, Suden suklaakakku, Jäniksen jäätelötötteröt. Piirin keskellä olija huutaa: ”Pöllön perunat!” Silloin kaikki Pöllön perunat sanan saanet nousevat ylös ja vaihtavat paikkaa. Piirin keskellä oleva yrittää ehtiä johonkin vapaalle paikalle istumaan. Se, joka jää ilman paikkaa, siirtyy keskelle. Leikki jatkuu. Jos piirin keskellä oleva huutaa: ”Metsäsalaatti!”, kaikki vaihtavat paikkaa.
- » Keksitään metsään uusi eläin yhdistämällä kaksi eläintä. Esim. siilikala. Mieti, miltä se voisi näyttää? Onko sillä kalan evät ja siilin piikit? Elääkö se vedessä vai maalla?
- » Kerro eläimestä: Millainen se on? Pieni vai iso? Miten pitkään se elää? Miten vanha se on nyt? Miten se suojelee sinua, kun tarvitset apua?

TAI

- » Valmista pieni uutinen: Veromäessä on nähty kummallinen eläin. Se näyttää kalalta, mutta sillä on siilin piikit. Se on hyvin vaarallinen. Se elää sekä vedessä että maalla. Siltä voit suojautua kuiskaamalla eläimen edessä 5 kertaa spagetti.
- » Järjestä outojen eläinten juhlat! Tehtävä tehdään ryhmässä tai pareittain. Suunnittele juhlamenu ja juhlaohjelma. Mieti, mitä tarjoillaan alkuruoaksi, pääruoaksi ja jälkiruoaksi. Herkuttele mielikuvituksella. Syödäänkö unelmatorttua? Onko ohjelmanumeron itikoiden iltatanssi tai kenties oravien hyppykilpailu?

NORSUTIPU

Vaarallinen norsutipu on nähty Muuntotiellä 16.1. klo 16.34 keinumassa ja 28.1. klo 14.55 Milon repussa. Kannattaa sulkea kaikki ikkunat ja ovet. Se pelkää joulukoristeita.

KROKOTIILIKOIRA

Suojelee: Käyttää hampaita ja heiluttaa pyrstöä.

Rebecca

OUTOJEN ELÄINTEN JUHLAT

Paikka: Metsän aukio

Aika: 00.00 yöllä

MENU

ALKUPALA

Hedelmäsalaattia, vettä ja patonkia

ALKURUOKA

Mehua, kengännauhoja, purukumeja ja käsikumin helmiä

PÄÄRUOKA

kasviskeittoa ja lihakeittoa

JÄLKIRUOKA

Limua, mehua, jätskiä, mehukkaita avaimia ja suklaisia avaimia

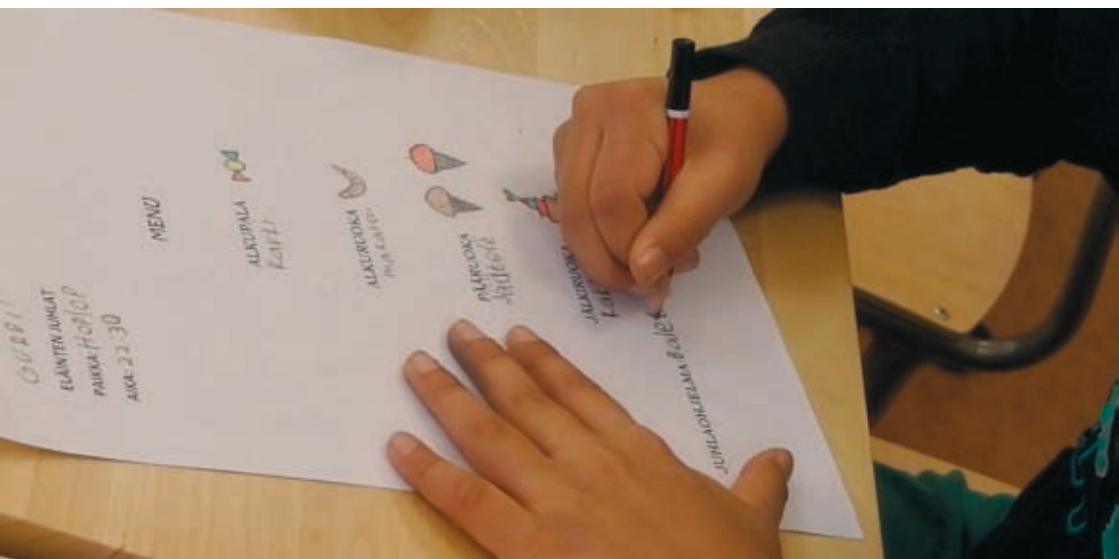
JUHLAOHJELMA

Ensin pukeudutaan ja sitten syödään.

Sen jälkeen tanssitaan ja lauletaan karaokea.

Sitten valvotaan ja kerrotaan kauhutarinoita aamuun asti

Roosa

Paikka: Satumetsä

Aika: 3.4.2017

MENU

ALKUPALA

Paahdetut männynneulaset

Juomana pibka

ALKURUOKA

Savustetut kävyt

PÄÄRUOKA

Mustikkakeitto

JÄLKIRUOKA

Metsämansikkasorbetti

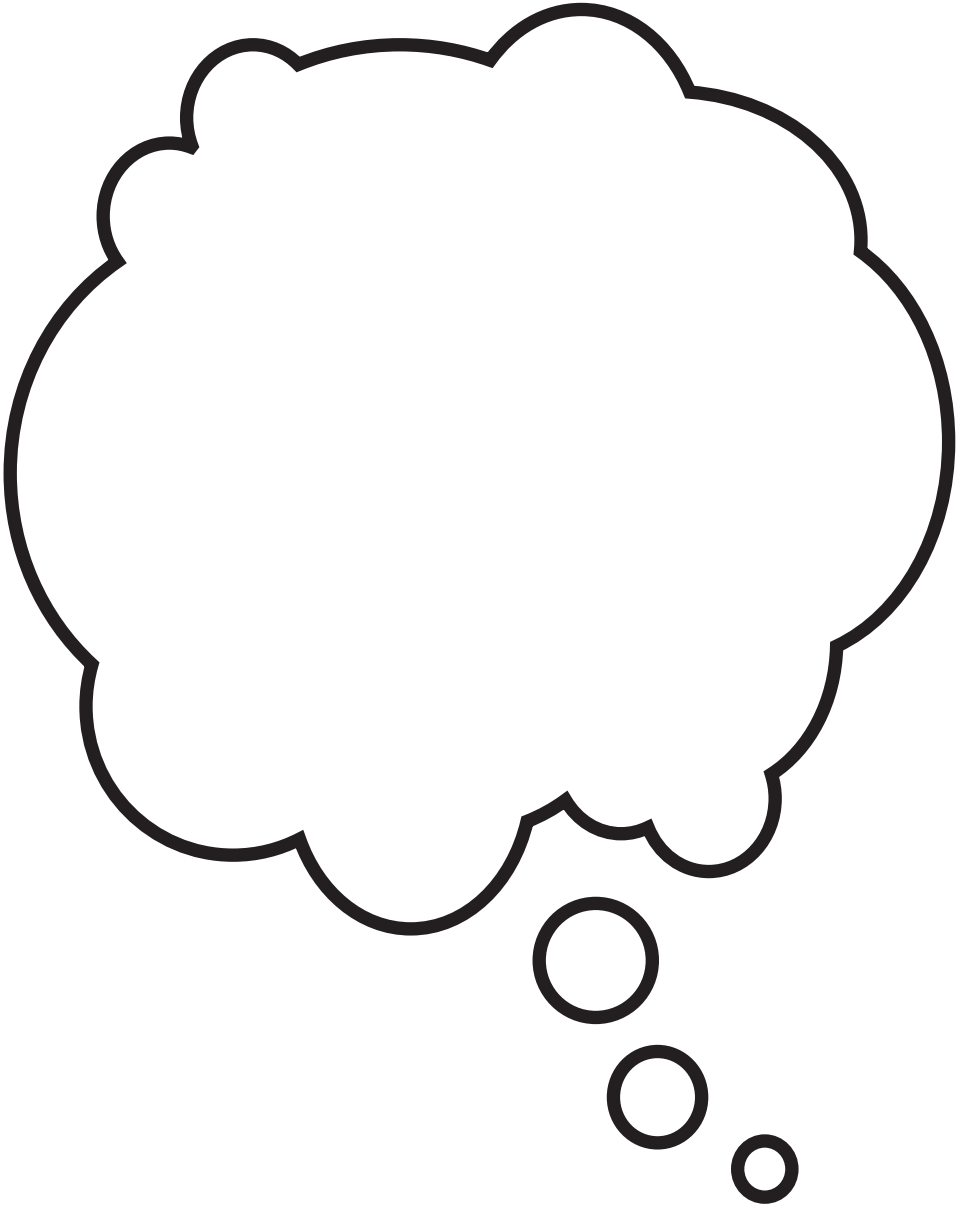
JUHLAOHJELMA

Männynkävyn poiminta

Eläinnäytös

Hiiren taikatempu

Aura

LIITE 2

YSTÄVÄKIRJA

Nimi:

Ikä:

Lempinimi:

Luonne:

.....

Mistä pidät eniten?

.....

Mitä harrastat?

.....

Paras ystäväsi?

.....

Paras tapahtuma metsässä?

.....

LIITE 3

YSTÄVÄRUNO

YSTÄVYYS ON KUIN , ,
..... .

SE TUNUU , ,
..... .

SE NÄYTTÄÄ , ,
..... .

YSTÄVYYS ON , ,
..... .

LIITE 4

ELÄINTEN JUHLAT

Paikka:

Aika:

MENU

ALKUPALA

ALKURUOKA

PÄÄRUOKA

JÄLKIRUOKA

JUHLAOHJELMA

